

संस्कृतभारती

क्तवतु-प्रत्ययः

संस्कृतभारती

क्तवतु-प्रत्ययः

क्तवतु

(क्)+तवत्+(उ)

संस्कृतभारती, सेलम्

क्तवतु-प्रत्ययः

क्तवतु

(क्)+तवत्+(उ)

धातु+पुल्लिङ्गः	पठ्+तवत्	पठितवान्
धातु+स्त्रीलिङ्गः	पठ्+तवत्	पठितवती
धातु+नपुंसकलिङ्गः	पठ्+तवत्	पठितवत्

क्तवतु -प्रत्ययः सदैव भूतकाले एव भवति ।

उदा :-

- सः पठितवान् ।
- सा लिखितवती ।

क्तवतु -प्रत्ययः कर्ता प्रधानं भवति ।

उदा :-

- अहं भोजनं कृतवान् (पुं)
- अहं भोजनं कृतवती (स्त्री)

क्तवतु -प्रत्ययः **लिषु लिङ्गेषु** भवति ।

उदा :-

- सः पुस्तकं पठितवान् (पुं)
- सा पुस्तकं पठितवती (स्त्री)
- तत् पुस्तकं पठितवत् (नं)

क्तवतु-प्रत्ययः **वचनत्रये** अपि परिवर्तनं भवति ।

उदा :-

- ए.व : सः पत्रं लिखितवान् ।
- द्वि.व : तौ पत्रे लिखितवन्तौ ।
- ब.व : ते पत्राणि लिखितवन्तः ।

गच्छति

गतवान्

क्रीडति

क्रीडितवान्

आगच्छति

आगतवान्

पश्यति

दृष्टवान्

पठति

पठितवान्

वदति

उक्तवान्

लिखति

लिखितवान्

धावति

धावितवान्

खादति

खादितवान्

करोति

कृतवान्

पिबति

पीतवान्

उत्तिष्ठति

उत्थितवान्

हसति

हसितवान्

उपविशति

उपविष्टवान्

संस्कृतभारती, सेलम्

वर्तमानकालः	क्तवतु –प्रत्ययः
सः पुस्तकं पठति	सः पुस्तकं पठितवान्
गीता भोजनं पचति	गीता भोजनं पचितवती
सीता पत्रं लिखति	सीता पत्रं लिखितवती
सः गृहं गच्छति	सः गृहं गतवान्
अहं पाठं वदामि	अहं पाठं उक्तवान्

अभ्यासः - १

संस्कृतभारती

लट्लकारः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
१.पठति	पठितवान्	पठितवन्तौ	पठितवन्तः
२.लिखति	लिखितवान्	लिखितवन्तौ	लिखितवन्तः
३.गच्छति	गतवती	गतवत्यौ	गतवत्यः
४.हसति	हसितवती	हसितवत्यौ	हसितवत्यः
५.खादति	खादितवान्	खादितवन्तौ	खादितवन्तः

संस्कृतभारती, सेलम्

लट्लकारः	एकवचनव्	द्विवचनम्	वहुवचनम्
1.पिबति	पीतवती	पीतवत्यौ	पतितवती
2.गायति	गीतवान्	गीतवन्तौ	गीतवन्तः
3.करोति	कृतवान्	कृतवन्तौ	कृतवन्तः
4.पृच्छति	पृष्ठवती	पृष्ठवत्यौ	पृष्ठवत्यः
5.पतति	पतितवान्	पतितवन्तौ	पतितवन्तः

संस्कृतभारती,सेलम्

१.बालकः पठितवन्तः ।	बालकः पठितवान्
२.युवती गतवत्यः ।	युवती गतवती
३.सा उक्तवान् ।	सा उक्तवती ।
४.रामः मोदकं खादितवती ।	रामः मोदकं खादितवान्
५.कुमारः सुमतीं दृष्टवन्तः ।	कुमारः सुमतीं दृष्टवान्
६.वृद्धः क्षीरं पीतवन्तः ।	वृद्धः क्षीरं पीतवान् ।
७.ताः चित्रं रचितवन्तः ।	ताः चित्रं रचितवत्यः

१.अहं ह्यः एकं संस्कृतगीतं लिख्	लिखितवान्	
	लिखितवती	
२.अहं ह्यः एकं पाठं पठ्	पठितवान्	
	पठितवती	
३.त्वं धर्मं पाल्	पालितवान्	
	पालितवती	
४.वयं गीतं गी	गीतवन्तः	
	गीतवत्यः	
५.आवां गृहं गम्	गतवन्तौ	
	गतवत्यौ	

उदा :- सः पाठं पठितवान् । ते पाठं पठितवन्तः ।

1.सः क्रीडितवान् ।

1.ते क्रीडितवन्तः ।

2.सः ग्रन्थालयं गतवान् ।

2.ते ग्रन्थालयं गतवन्तः ।

3.बालः पुस्तकं नीतवान् ।

3.बालाः पुस्तकं नीतवन्तः ।

4.बालिका फलं खादितवती ।

4.बालिकाः फलं खादितवत्यः ।

5.नृपः राज्यं रक्षितवान् ।

5.नृपाः राज्यं रक्षितवन्तः ।

6.रूग्णः औषधं सेवितवान् ।

6.रूग्णाः औषधं सेवितवन्तः ।

संस्कृतभारती, सेलम्

उदा :- सः पाठं पठितवान् । ते पाठं पठितवन्तः ।

1. अहं चित्रं दृष्टवान् । ।

1. वयम् चित्रम् दृष्टवन्तः ।

2. अहं पत्रं प्रेषितवती ।

2. वयम् पत्रं प्रेषितवत्यः ।

3. त्वं पाठं लिखितवान् ।

3. यूयं पाठं लिखितवन्तः

4. त्वं धर्मं पालितवती ।

4. यूयं धर्मं पालितवत्यः ।

5. वानरः फलं खादितवान् ।

5. वानराः फलं खादितवन्तः ।

6. अध्यापकः पाठितवान् ।

6. अध्यापकाः पाठितवन्तः ।

संस्कृतभारती, सेलम्

संस्कृतभारती

स्म

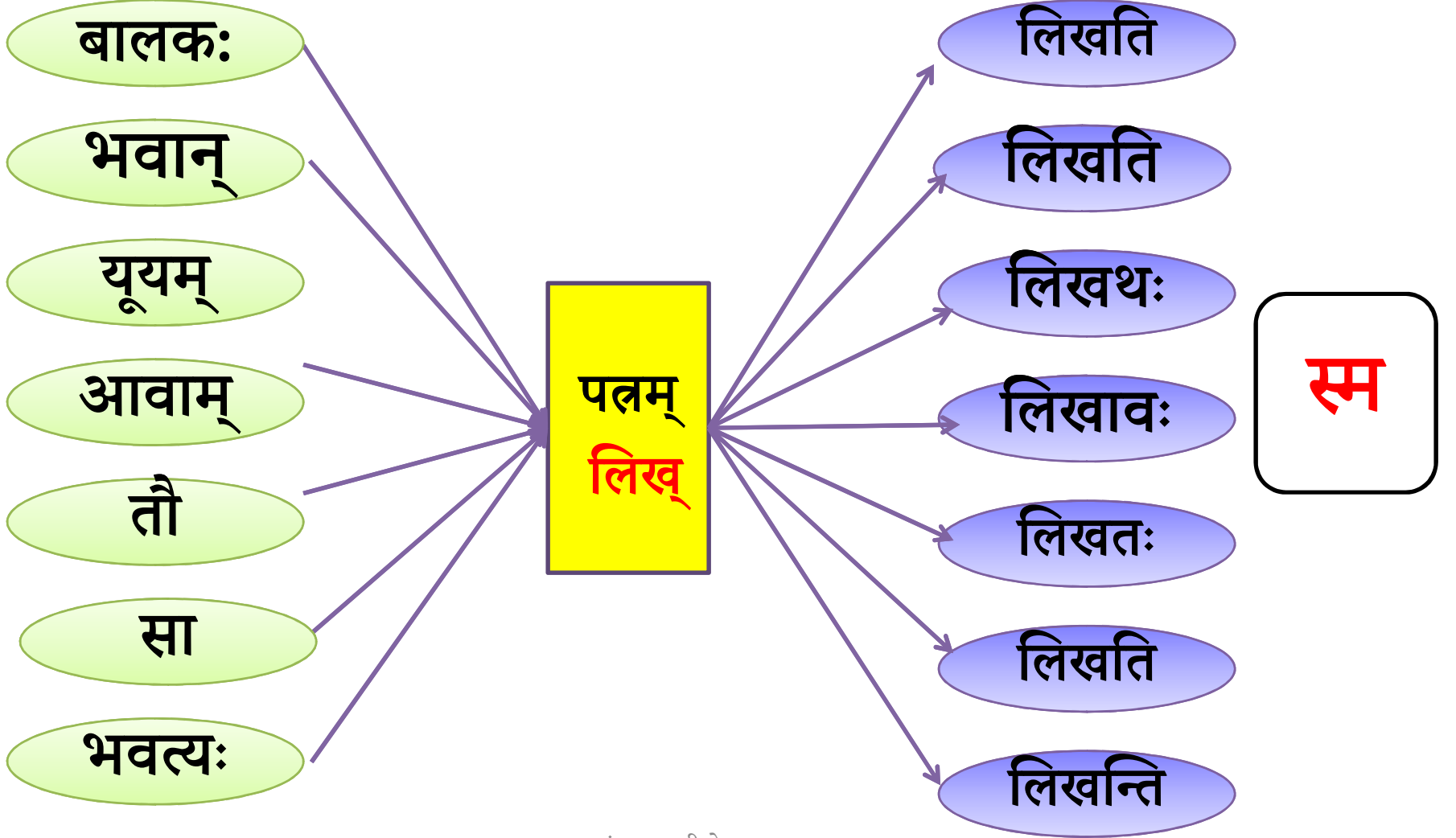
संस्कृतभारती, सेलम्

स्म

लट् लकारः	+	स्म	=	भूतकालः
पठति	+	स्म	=	पठति स्म
लिखति	+	स्म	=	लिखति स्म
खादति	+	स्म	=	खादति स्म
पिबति	+	स्म	=	पिबति स्म

संस्कृतभारती,सेलम्

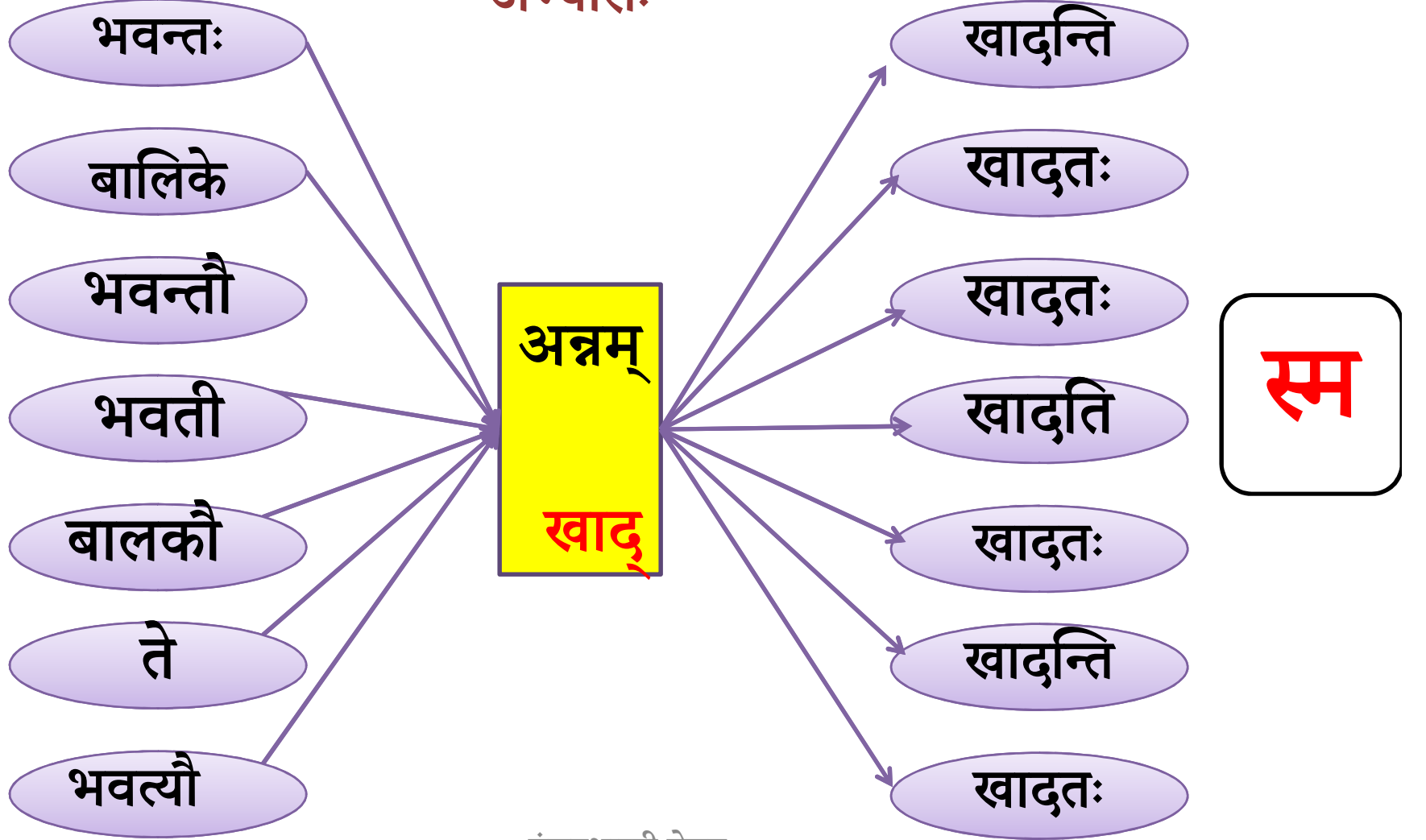
अभ्यासः

संस्कृतभारती

अभ्यासः

संस्कृतभारती, सेलम्